

[Handelsministeren.]

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til det i bemærkningerne til lovforslaget anførte, skal jeg anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Ministeren for kulturelle anliggender (Sølvhøj): Herved har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om naturfredning.

Under folketingsbehandlingen af den seneste ændring i naturfredningsloven var der enighed om, at det ville være ønskeligt, at denne lov efter en kommissionsbehandling kunne optages til revision efter en kortere årrække.

En bestemmelse herom blev indsat i § 43, jfr. lov nr. 192 af 16. juni 1961, hvorefter loven skal optages til revision i folketingsåret 1964-65.

Med henblik på denne revision nedsatte ministeriet for kulturelle anliggender naturfredningskommissionen den 23. november 1961.

Da naturfredningskommissionen imidlertid ikke har kunnet afslutte sit arbejde, skal jeg herved foreslå revisionen udskudt til folketingsåret 1965-66.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folketings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Ib Thyregod* til boligministeren:

„Vil ministeren oplyse, hvorvidt det er muligt nu at gennemføre foranstaltninger til sikring af en løsning af de særlige problemer i forbindelse med bebyggelsesforholdene i Tårnby kommune, der har givet anledning til en betydelig spekulation i ulovlige boliger af ringe kvalitet og uden tilstrækkelig vandforsyning m. v.“

Ib Thyregod: For nogen tid siden havde jeg lejlighed til over for den højtærede boligminister at rejse spørgsmålet om saneringen i København. Det er desværre gået sådan, at 5 år efter saneringslovens ved-

tagelse i folketinget er saneringen reelt ikke kommet i gang, og der er i virkeligheden ikke saneret lejligheder i København endnu. Men bolignøden viser sig meget tydeligt et andet sted i Københavnsområdet, nemlig på Vestamager. Arealerne derude er bebygget med skure og sommerhuse, og alle disse huse er uden vand om vinteren, sådan som forholdene er i øjeblikket. Mange af dem er sundhedsfarlige; det er også ulovligt at bo i dem om vinteren, men det tolereres, dog således at beboerne ikke har vand. Bolignøden driver disse boliger op i pris, ofte sælges de med en lav udbetaling og med store årlige ydelser. Tvangsauktion er noget, som hyppigt sker derude, og de bestemmelser, som findes i straffeloven mod åger o. lign., synes ikke at frembyde noget værn for de beboere, som spekuleringen går ud over.

Årsagen til denne tilstand er, at Vestamager i virkeligheden synes at ligge uden for lov og ret; det er en slags ingemandsland. Det eneste naturlige ville jo have været, om man havde overført arealet til inderzone og havde foretaget bygge- modning med kloakering og vandforsyning og på denne måde havde etableret normale forhold. Når dette ikke er sket, er årsagen, har vi fået at vide, spørgsmålet om placering af lufthavnen, altså spørgsmålet om, hvorvidt lufthavnen skal placeres på Salt- holm, eller den skal placeres et andet sted på Amager. Men så er det jo et spørgsmål, hvor længe man skal vente på løsningen af dette problem om lufthavnen. Endelig er det også et spørgsmål, om priserne på disse arealer alligevel ikke jobbes op, således at det økonomiske grundlag, som skulle være baggrunden for at afvise bygge- modning, alligevel ikke holder stik. Man må også huske på, at der jo ikke er tale om, at lufthavnen skal ligge i dette område; der kan højst blive tale om, at lufthavnen skal ligge i dettes nærhed, i grænseområdet til den nuværende lufthavn. Spørgsmålet er derfor, om man ikke enten kunne overføre disse arealer til inderzone med visse deklarationer om, at beboerne skal tåle støj, om indflyv- ningshøjder o. lign., eller også gøre det, at man i hvert fald gennemfører de foranstalt- ninger, som hører til i inderzonen, navnlig altså at man skaber tilfredsstillende vand- forsynings- og kloakforhold.

[Ib Thyregod.]

Det er et vigtigt spørgsmål, og det er vel et af de største og vigtigste sociale problemer i Københavnsområdet. Derfor har problemet også været fremme i pressen, i fjernsynet og radioen, og efter min opfattelse må tidspunktet nu være inde til, at vi finder frem til en løsning af problemet.

Boligministeren (Kaj Andresen): Det areal, som det ærede medlems spørgsmål vedrører, er ved byudviklingsplanen for Københavnsegnen af 1951 henført til yderzone, men med sommerhustilladelse. Denne zonebetegnelse blev fastlagt af byudviklingsudvalget efter aftale med Tårnby kommunalbestyrelse, fordi sommerhusbebyggelse dels var påbegyndt, dels fastlagt ved deklamationer. Efterhånden som den ulovlige helårsbeboelse tog overhånd, mente kommunalbestyrelsen ikke at kunne imødegå dette ved at lade folk sætte ud af de ulovligt beboede huse, og i 1960 gik kommunalbestyrelsen ind for, at arealet blev overført til inderzone, således at det ved kloakering og vejanlæg bringes op på den standard, som et helårskvarter må have. Derved vil der fremkomme et incitament for grundejerne til at bygge helårshuse, og man må kunne regne med, at den uheldige helårsbeboelse i sommerhuse vil forsvinde af sig selv. Der er altså tale om en indirekte afhjælpning af kvarterets uheldige beboelsesforhold, hvor det vil tage adskillige år, før de tilsigtede virkninger bliver opnået.

Som en umiddelbart virkende foranstaltning har byudviklingsudvalget meddelt tilladelse til, at de eksisterende private fællesveje inden for området forstærkes, og udvalget har givet tilladelse til nedlæggelse af permanente vandledninger i området. Desuden har boligministeriet efter forhandling med ministeriet for offentlige arbejder udvirket, at der i løbet af indeværende år vil kunne gives statsstøtte til bebyggelser omfattende ca. 300 lejligheder andre steder i Tårnby kommune.

Kommunalbestyrelsens forslag om arealets overførsel til inderzone med den deraf følgende ret langsigtede omdannelse af kvarteret kan byudviklingsudvalget og boligministeriet for sit vedkommende tiltræde i princippet. Men for tiden er det af andre

grunde næppe forsvarligt at meddele en egentlig tilladelse til overførsel til inderzone. Det skyldes, at det endnu ikke er fastlagt, hvor den fremtidige lufthavn for Storkøbenhavn skal placeres, og det er en af de muligheder, der må holdes åben, at en midlertidig udbygning af Kastrup lufthavn må finde sted på en del af det her omhandlede areal. Hertil slutter sig, at de kommende supersoniske flyvemaskiners støjegenskaber må gøre det betænkeligt på indeværende tidspunkt at påbegynde en helårsbebyggelse på arealet.

Fra regeringens side finder man, at overvejelserne om Kastrup lufthavns fremtid må være længere fremme, før der kan gives tilladelse til helårsbebyggelse på det omhandlede areal. Dette standpunkt har sin grundelse i hensynet til de mennesker, som ellers ville føle sig tilskyndet til at bygge helårshuse, som muligt senere måtte fjernes, eller som ville blive stærkt ramt af støjgener.

Fjernelsen ved ekspropriation af villa-bebyggelsen ved lufthavnen taler bestemt ikke for igen at skulle gribe til en sådan nedrivning af gode huse. Desuden ville der i givet fald blive tale om en meget betydelig udgift for det offentlige til erstatning.

Jeg kan svare det ærede medlem, at vi vil gerne medvirke til yderligere midlertidige foranstaltninger til ophjælpning af kvarterets standard, således som vi har gjort det med hensyn til veje og vandforsyning, men vi mener ikke at kunne forsvare at skabe forventninger om permanent bebyggelse, før lufthavnsspørgsmålet er afklaret.

Jeg deler ubehaget ved den spekulation, der er tale om, og den udnyttelse, der finder sted af nogle af beboerne i området. Her har samfundet dog bestemte regler for, hvornår og hvordan man kan gribe ind.

Ib Thyregod: Jeg takker for den højtærede boligministers svar på mit spørgsmål. Situationen er altså den, at kommunalbestyrelsen ønsker arealet overført til inderzone, at byudviklingsudvalget ønsker det, og at også boligministeriet i virkeligheden ønsker arealet overført til inderzone, men at det strander på problemet omkring lufthavnen.

Nu ved jeg meget vel, at jeg naturligvis ikke med den højtærede boligminister kan

[Ib Thyregod.]

diskutere problemet om lufthavnen, men jeg vil dog gerne sige, hvad jeg også nævnte før, at det er mit indtryk, at lufthavnen ikke skal ligge på dette område, men i et naboområde. Hvis dette sker — og det er jo meget sandsynligt, at lufthavnen kommer til at ligge på Saltholm — og hvis der således bliver tale om en midlertidig eller endelig placering af lufthavnen i nærheden af det pågældende område, må der på anden måde kunne træffes foranstaltninger; jeg tænker her bl. a. på det, jeg nævnte om deklara-tioner om indflyvningshøjde, som man har det i nærheden af Kastrup lufthavn, og der kan også være tale om deklara-tioner i forbindelse med støjgener. Jeg ved ikke, hvilken støj de nye supersoniske jetfly kommer til at forårsage; jeg ved ikke, om man har nogen erfaring for det; men disse ting synes jeg også, man burde tage med ind i over-vejelserne vedrørende muligheden for at finde frem til en løsning af dette spørgsmål. Det er meget uheldigt af de årsager, som jeg tidligere har påpeget, at dette endnu ikke er sket.

Boligministeren (Kaj Andresen): Det ærede medlem nævnte selv undersøgelserne af en mulig placering af lufthavnen på Salt-holm. Det er bl. a. disse undersøgelser, der gør, at vi ikke på nuværende tidspunkt kan være sikre på, om der alligevel ikke skal være en lufthavn i disse områder eller i nær-heden deraf, men jeg vil gerne understrege, hvad jeg sagde, at hvis der er muligheder for gennem midlertidige foranstaltninger at klare nogle af problemerne derude, er vi vil-lige til at hjælpe til.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Svend Haugaard* til forsvarsministeren:

„Hvilke planer foreligger om tysk del-tagelse i militære øvelser i Danmark?“

Svend Haugaard: For ikke at blive misfor-stået vil jeg gerne understrege, at når jeg har stillet spørgsmålet om, hvilke planer der foreligger om tysk deltagelse i militære øvelser i Danmark, er det absolut ikke for at kalde på hverken nationalistiske eller antityske stemninger, selv om det måske

nok kan undre, at man har valgt den noget ejendommelige måde, som man nu synes at ville fejre 25 året for den tyske besættelse af Danmark på.

Det er da helt klart, at vi af alle kræfter bør understøtte mulighederne for inter-national kontakt og internationalt samarbejde, herunder naturligvis også med Vest-tyskland, og det gælder inden for alle kul-turelle, økonomiske, politiske og mellem-folkelige områder, men deltagelse af tysk militær i øvelser i Danmark kommer ikke uden videre herindunder. Ganske vist er der sket meget i Tyskland inden for de sidste 20 år; der er mange tegn i den rigtige retning, fortrinsvis inden for de absolut civile områder, men der er desværre også noget, der trækker i stik modsat retning, og her fortrinsvis inden for det militære gebet. Nu som før er der meget forskellig-artede strømninger i det tyske folk, og det er vigtigt, at vi knytter kontakt med og støtter de kræfter, som virker for et demo-kratisk og afmilitariseret Tyskland.

Må jeg have lov til at citere et par sæt-ninger fra en dansk regeringserklæring fra februar 1947, hvor man efter en konsta-tering af gentagne tyske aggressioner siger:

„Danmark har derfor en særlig interesse i Tysklands fuldstændige afrustning og i, at tysk militarisme varigt udryddes.“

Det er næppe dette udmærkede formål, man har haft for øje i den planlagte fælles-øvelse, hvor, så vidt jeg har forstået, oberst Schiøler skal være i spidsen for modtagelses-komiteen. Det var ham, der for ikke så længe siden gjorde sig bemærket ved over for et kompagni soldater at fremsætte groft injurierende bemærkninger om, at enhver, som ikke kritikløst gik ind for NATO, var landsforræder — var det vist, han sagde.

Vi har fra dansk side i de senere år for-trinsvis kontaktet og støttet de militære kredse i Tyskland. Vi gjorde det stærkt ved vor ja-stemme til Tysklands optagelse i NATO og nu igen ved tysk deltagelse i militære manøvrer i Danmark. Naturligvis kan jeg godt se, at hvis man nøjes med militærlogikken og lægger vægt på, at tysk militær skal have en militær, forsvarsmæssig betydning for Jylland, er det ret logisk, at man øver sig her i landet og lærer det at kende ud fra et militært synspunkt. De,

[Svend Haugaard.]

der kender os så godt fra de 5 besættelsesår — og vi dem — er ved gradvis at glide ud af billedet.

Dette er imidlertid ikke blot et spørgsmål om militærløbig. Det drejer sig om en fuldstændig legalisering af det tyske militær, som vi for 18 år siden gik så stærkt imod. Det betyder, at vi knyttes endnu stærkere sammen med tyske udenrigspolitiske krav om grænserevisioner, som vi ikke kan og ikke må acceptere. Det er dog i Vesttyskland, der med officiel billigelse og støtte står skilt ved skilt med: dreigeteilt niemals. Vor tilladelse til tyske troppers deltagelse i danske manøvrer er en opmuntring til kræfter i Vesttyskland, som så sandelig ikke har opmuntring behov, kræfter, som det kan blive meget svært senere hen i takt med den forhåbentlig snart kommende gradvise nedrustning at få afmilitariseret.

Lige så afgørende er det, at vi ved at åbne vore grænser for tyske tropper bliver den dårligst mulige hjælp til en fortsat international afspænding.

Endelig er det vel heller ikke helt ligegyldigt, at en del af den danske befolkning føler sig meget ilde berørt ved at byde velkommen til repræsentanter for den værne-magt, som endnu omfatter officerer, der kunne tænke sig at festligholde 25 års dagen for det tyske angreb på Danmark. Jeg tror, jeg taler på mange danskes vegne, når jeg siger, at vi er absolut imod, at tyske tropper skal have adgang til Danmark. Vi ser gerne civile tyskere heroppe, men vi beder dem lade uniformen blive derhjemme.

Vi henstiller indtrængende til den højtærede forsvarsminister, at han sætter sin indflydelse ind på, at den planlagte øvelse 17.-19. marts aflyses, og at man ikke planlægger nye øvelser uden at spørge folketinget. Vi ønsker at vide, hvilke aftaler der foreligger, og hvem der har indgået disse aftaler.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Den række spørgsmål, det ærede medlem stillede ud over det skriftligt formulerede, gætter jeg på havde til formål at tage duften af den debat, vi skal have om en forespørgsel stillet af konkurrenterne i det socialistiske folkeparti. Jeg kan ikke love det ærede medlem at spille den mig tiltænkte rolle.

Jeg skal på forsvarsministerens vegne besvare det skriftligt formulerede spørgsmål med følgende:

Det kan oplyses, at der gennem de sidste år i en række tilfælde har været afholdt flåde- og flyveøvelser i NATO-ramme med deltagelse af danske, tyske og andre NATO-landes styrker. Under sådanne øvelser har også tyske flådestyrker anløbet danske havne, og i enkelte tilfælde har tyske eskadriller med dertil hørende personel og udstyr været baseret på danske militære flyvepladser under øvelsen. Sådanne øvelser betragtes som et naturligt led i træningen af de styrker, som i givet fald skal virke sammen i overensstemmelse med NATOs forsvarsplanlægning, og er altså i princippet ikke nye foreteelser.

Det øvelsesmæssige samarbejde mellem danske og tyske hærstyrker inden for enhedskommandoens rammer har hidtil i alt væsentligt været henlagt til tysk område. Der har dog i forbindelse med det etablerede samarbejde mellem danske hærenheder og tyske amfibieenheder i de senere år været afholdt øvelser også på dansk område.

For indeværende år er i lighed med tidligere år planlagt afholdt et antal øvelser med deltagelse af danske og tyske hærenheder på tysk område. Herudover er godkendt 2 NATO-øvelser på dansk område med deltagelse af tyske enheder, nemlig en mindre ingeniørovelse, der vil finde sted i denne måned med deltagelse af britiske, danske og tyske ingeniørenheder, og en øvelse i maj, i hvilken danske og tyske forsyningsenheder skal deltage.

Svend Haugaard: Det ligger jo sådan, at den højtærede forsvarsminister er i Bonn — jeg tænker ikke, det er for at løse dette spørgsmål; det var ellers dejligt, om han kunne gøre det. Jeg takker for svaret, selv om det ikke var ret imødekommende.

Jeg mener ikke, at jeg stillede en række spørgsmål ud over det skriftligt formulerede; jeg mener kun, jeg stillede ét, og det var i direkte tilslutning til det andet. Jeg spurgte om, hvem der havde indgået de aftaler. Jeg mener ikke, at jeg har fået noget svar på, hverken hvilke aftaler der foreligger med hensyn til fremtiden, eller hvem der har indgået aftalerne. Er det aftaler på politisk plan, eller er det krav, der er kommet fra

[Svend Haugaard.]

militært hold? Er det fra dansk militær eller fra tysk militær? Jeg mener, sådanne oplysninger er ret væsentlige, og at det vil være afgørende for folketinget at få besked herom.

Der blev sagt, at dette ikke var nogen ny foreteelse, og jeg hørte godt, at den højtærede indenrigsminister lagde stærk vægt på ordet „enheder“ og ikke sagde tropper. Jeg er vidende om, at der har været tyske officerer heroppe, men jeg mener ikke, der nogen sinde tidligere har været tyske tropper. Hvad det nu drejer sig om, er dog en udvidelse i den forstand, at der er tale om tyske troppeenheder, altså større enheder også af menigt mandskab, der skal være en fuldstændig legalisering af den tyske hær som sådan. Det, jeg gerne vil have klaring på, er, om der ikke er noget væsentligt nyt i dette.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Der er hverken noget væsentligt eller noget principielt nyt i det, der her finder sted, idet der, som jeg allerede oplyste, tidligere har været samarbejde i forbindelse med fly- og flådemanoøvrer på dansk område.

Jeg vil gerne om de aftaler, der er truffet, sige, at de er naturligvis truffet på forsvarsministerens ansvar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Peter Larsen* til landbrugsministeren:

„Agter ministeren at fremsætte forslag til en ny grundforbedringslov i dette folketingsår?“

Peter Larsen: Spørgsmålet om en ændring af grundforbedringsloven har været stærkt fremme i de senere år, og det hænger sammen med, at den gældende lov ikke er i stand til at opfylde tidens krav om en stærkere udnyttelse af maskinkraften og dermed om en billigørelse af det egentlige grundforbedringsarbejde. Derfor nedsatte landbokommissionen allerede i 1962 et sagkyndigt økonomisk udvalg med den opgave at undersøge hele problemet og fremkomme med forslag til ændringer. Efter at dette udvalg har arbejdet i et par år og foretaget en dybtgående analyse af alle spørgsmål vedrørende grundforbedringsloven, fastslog udvalget i

fuld enighed, for det første at grundforbedring stadig har en stor betydning dels for fremme af produktionen, dels for sænkning af produktionsomkostningerne, for det andet at lovgivningsmagten som hidtil bør medvirke hertil, og for det tredje at en eventuel tilskudsydelse ikke skulle betinges af henvist arbejdskraft, men at der tværtimod bør åbnes adgang til anvendelse af maskiner.

Dette var udvalgets konklusion, og på grundlag heraf fandt der en drøftelse sted i den samlede landbokommission, der sluttede op bag det økonomiske udvalgs udtalelse. Der var altså i landbokommissionen fuld enighed om, at en ny lov er påkrævet, omend der var delte meninger om formen for statens økonomiske bistand. Kommissionen afgav betænkning allerede for ca. et års tid siden, og ved denne lejlighed gik et stort flertal af kommissionens medlemmer ind for at bevare tilskudsreglerne også i den nye lov, ja, der blev endog udarbejdet et lovforslag, men siden er der intet sket.

Der er mange mennesker, som ikke forstår, at man nu, et år efter at kommissionen er færdig, stadig ikke har set et udspil fra regeringens side. Jeg forstår ikke, at regeringen ikke tager et initiativ. Det hele ligger jo klart, og jeg vægrer mig ved at tro på den begrundelse, der er kommet frem, at man ikke skulle have kunnet afse tid til at få dette spørgsmål løst. Det bærer præg af, at årsagen er at finde et andet sted, og det håber vi nu at få klarhed over.

Jeg vil gerne slå fast, at der er hårdt brug for en ny lov på dette område, ikke mindst hvad angår de mange hundredtusinder hektar, som står over for at skulle drænes og nydrænes. Hvis denne lov nu ikke snart kommer, vil arbejdet blive standset, hæmmet eller i værste fald gå i stå. Dertil kommer, at usikkerheden påvirker en udsættelse af den investering, der skal foretages i de maskiner, der skal udføre arbejdet og billigøre det, og vi finder det farligt at standse op nu, fordi folk i disse fag — rørlæggere o. lign. — som følge af standsning og reduktioner går over i andre fagområder og har svært ved at vende tilbage igen.

Opgaven er for mig at se at forbedre landbrugsjorderne, og disse bestræbelser må ikke hæmmes. Vi afgiver hvert år tusinder af hektar til andet formål, og hvis

[Peter Larsen.]

vi på grundlag af det reducerede landbrugsareal skal være i stand til at øge udbyttet pr. arealenhed, må vi også lægge vægt på at sætte ind med forbedringer, hvor der er behov for det. Når det nu er fastslået, at det er en god investering, også samfundsøkonomisk, finder vi, at der må handles hurtigt i denne sag.

Jeg kunne også i denne forbindelse pege på, at man jo i andre lande, ikke mindst inden for fællesmarkedet, sætter kraftigt ind på dette område. I fællesmarkedet yder man tilskud på helt op til 50-55 pct. til dette formål, og de tilskudssatser, der er tale om herhjemme, er af en helt anden størrelsesorden. Derfor har det stor betydning, at man får skabt en fast ramme for hele dette område, således at landmænd og entreprenører, der arbejder med det, har mulighed for at disponere, hvorved arbejdet kan gå kontinuert. Hensigten er efter min mening at fremme dette, og derfor har jeg stillet mit spørgsmål til den højtærede landbrugsminister.

Landbrugsministeren (*Chr. Thomsen*): I anledning af det ærede medlems spørgsmål vil jeg gerne henvise til, at landbokommissionen har fremsat forslag til en ny grundforbedringslov, der er aftrykt i kommissionens betænkning fra marts 1964.

Landboforeningerne har yderligere under de forhandlinger, de for tiden fører om landbrugsstøtten, rejst ønske om en ny grundforbedringslov, men vi er faktisk ikke nået frem til at drøfte det spørgsmål endnu.

Rent bortset herfra er det mig bekendt, at et udvalg under landbokommissionen arbejder med spørgsmålet om en ny landvindingslov og vel formentlig også undersøger mulighederne for at samordne landvindings- og grundforbedringsbestemmelserne i et fælles lovforslag. Hvis kommissionen når frem til et sådant forslag, vil regeringen overveje at fremsætte forslag om en fælles lov for grundforbedring og landvinding.

Peter Larsen: Jeg er desværre ikke i stand til at takke den højtærede landbrugsminister for det svar, jeg fik, for den omstændighed, at man på anden hånd fører forhandlinger, efter at spørgsmålet om grundforbedringsloven er blevet rejst fra landboforeningernes side, fritager jo ikke regeringen for det ansvar, den har pådraget sig ved at lade denne sag ligge i et år.

Bemærkningen om sammenhængen mellem landvindingsspørgsmålene og grundforbedringsloven kender jeg fra landbokommissionen, men jeg må her gøre opmærksom på, at landbokommissionen besluttede at udskille spørgsmålet om grundforbedringsloven og lade forhandlingerne vedrørende landvindingsproblemerne fortsætte, at der foreligger en selvstændig betænkning på 112 sider vedrørende grundforbedringsspørgsmål, og at denne betænkning indeholder udkast til et lovforslag. Kommissionen har altså fastslået, at man udmærket kan skille grundforbedringsloven ud, og det er navnlig på det område, problemet er så stort; her drejer det sig nemlig om dræningsproblemerne, altså forbedring af nuværende landbrugsjord. Det er det, der gør det helt ufatteligt og giver mig anledning til at sige, at der må være andre grunde til, at regeringen ikke har fremsat et lovforslag. Det er disse andre grunde, vi er interesseret i at kende.

Landbrugsministeren (*Chr. Thomsen*): Det ærede medlem taler om „andre grunde“, men der er for mig ikke andre grunde end den, at jeg finder det naturligt, at de love, der kan blive en følge af landbokommissionens arbejde, stort set følges ad. Trods alt er der en indre sammenhæng imellem de love, der eventuelt vil komme ud af arbejdet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Henry Christensen* til socialministeren:

„Agter regeringen i indeværende år at ændre tillægspensionsordningen, således at vi får slettet det skabte skel mellem de forskellige befolkningsgrupper?“

Henry Christensen: Den 1. april begynder den nye lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, der blev gennemført for et års tid siden, at virke i den forstand, at de første udbetalinger da finder sted. Den, der kommer ind under loven ved den 1. april eller derefter at blive 67 år, vil for en indbetaling på godt 86 kr. — og af hans arbejdsgiver det dobbelte — være sikret, så længe han lever, en tillægspension på 600 kr. årligt ud over den pension og de indtægter, han i øvrigt måtte have. Dette gælder, uanset hvilke indtægter han har. Den mand, der f. eks. stadig har indtægter på 75.000 eller 100.000 kr., vil i kraft af denne lov, som folketingets flertal vedtog, også være sikret en sådan tillægspension.

De medborgere derimod, der er håndværkere, detailhandlere, landbrugere eller hører til alle de mange andre kategorier, vil være sådan stillet, at de godt kan komme i den situation, at de intet andet har at leve af end deres folkepension, når de bliver 67 år. Dem holder loven uden for den yderligere tryghed, der blev tilvejebragt ved tillægspensionens indførelse.

Da vi forhandlede om loven for godt et års tid siden, blev det stillet os i udsigt, at det var noget, man ville sætte ind på at få rettet hurtigst muligt — og det måtte vi forstå på den måde, at det var måneder, det drejede sig om. Nu er der gået et år, nu skal loven til at virke og udbetalingerne finde sted, og så begynder vi at mærke det skel, der er sat i befolkningen — og jeg gør opmærksom på, at skellet er sat af en lov, som folketingets flertal har vedtaget.

Jeg har set, at der nu er udsigt til, at tjenestemændene vil blive draget ind i tillægspensionen, men tilsyneladende har regeringen endnu ikke lagt op til at sørge for, at tillægspensionen som en pensionsforbedring ved siden af den almindelige folkepension bliver alle borgere til del. Jeg vil føje til, at vi lægger vægt på at få løst dette spørgsmål ikke alene af den sociale grund, jeg har anført, men også fordi det ikke bliver muligt at få en fornuftig administrativ løsning på de problemer, der har voldt vanskeligheder mange steder ud over landet, før vi går til bunds i spørgsmålet.

Jeg spørger derfor den højtærede socialminister, hvornår vi kan vente at regeringen tager et initiativ til at få slettet det skel,

som findes i den lov, der nu fra den 1. april begynder at virke, som jeg har skitseret.

Formanden: Jeg kan følge med i en del af medlemmernes samtaler, men det var nu bedst, om man respekterede taleren heroppe.

Socialministeren (Bundvad): I anledning af det ærede medlems spørgsmål vil jeg gerne slå fast, at det er regeringens opfattelse, at vi må nå frem til en almindelig tillægspensionsordning omfattende også de selvstændige erhvervsdrivende. Dette spørgsmål overvejes da også i det af mig den 21. januar 1964 nedsatte udvalg. Det kan imidlertid ikke være realistisk at antage, at en sådan almindelig ordning vil kunne gennemføres i år. At det lykkedes ved loven af 7. marts 1964 om Arbejdsmarkedets Tillægspension at gennemføre en tillægspensionsordning for lønmodtagere, må ses på baggrund af, at egentlige overvejelser angående dette problem blev påbegyndt allerede i 1961 i det af de to hovedorganisationer nedsatte efterlønsudvalg. Det arbejde, der blev udført her, bidrog til at gøre det muligt for tillægspensionsudvalget af 1963 inden udløbet af den derfor fastsatte frist at afgive betænkning, på grundlag af hvilken loven blev gennemført.

Efter lovens gennemførelse fik tillægspensionsudvalget af 1964 den opgave forlods at undersøge mulighederne for at give de selvstændige erhvervsdrivende adgang til optagelse i Arbejdsmarkedets Tillægspension. Udvalget har nu, som det ærede medlem nævner, afgivet betænkning og har — ikke mindst på baggrund af de udtalelser, det har modtaget fra en række organisationer — konkluderet, at det ikke finder grundlag for at udarbejde forslag om de selvstændige erhvervsdrivendes optagelse i Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Udvalget har henvist til, at en optagelse af de selvstændige erhvervsdrivende må ske på obligatorisk grundlag, fordi en frivillig adgang til optagelse med samme ydelse som for lønmodtagerne, således som De samvirkende danske Landboforeninger har peget på, økonomisk ville slå bunden ud af ordningen. Udvalget har endvidere henvist til, at de selvstændige erhvervsdrivende har en mere ugunstig aldersfordeling end lønmod-

[Socialministeren.]

tagerne. Dette medfører enten, at der skal ske en forhøjelse af bidragene for begge grupper, eller at de selvstændige skal betale væsentlig højere bidrag end lønmodtagerne.

Flere af de selvstændige erhvervsdrivendes organisationer har klart tilkendegivet, at de ikke er interesseret i at få adgang til Arbejdsmarkedets Tillægspension på de angivne vilkår, bl. a. fordi de erkender, at der ikke er så stort behov for de selvstændiges tilslutning til pensionen, idet de i vidt omfang allerede har tegnet supplerende forsikringer eller vil se det som fordelagtigt at tegne sådanne forsikringer. Ligeledes vil de selvstændige erhvervsdrivende ofte, når de på grund af alder afstår deres virksomhed, kunne opnå et vederlag herfor, der reelt betyder et væsentligere, værdisikret tilskud til alderdomssikringen.

Tiden tillader som bekendt ikke, at jeg kan komme med en nærmere redegørelse for udvalgets betænkning i øvrigt, men lad mig sluttelig nævne, at flere organisationer har peget på, at der inden for de selvstændige erhvervsdrivendes kreds ikke er den samme baggrund for den solidaritet mellem ældre og yngre, som er grundlaget for Arbejdsmarkedets Tillægspension, og navnlig for den overkompensation til fordel for de ældre, som ordningen indebærer.

Skal det ærede medlems spørgsmål forstås således, at det ærede medlem ønsker oplysning om, hvorvidt det er regeringens agt at fremsætte forslag om de selvstændige erhvervsdrivendes optagelse i Arbejdsmarkedets Tillægspension, må svaret være benægtende. Jeg understreger igen, at det er regeringens klart udtalte ønske at nå frem til en almindelig tillægspensionsordning, også omfattende de selvstændige erhvervsdrivende, og jeg medvirker gerne til, at arbejdet hermed fremskyndes.

Henry Christensen: Må jeg sige til den højtærede socialminister, at jeg tror, at de mennesker, der nu den 1. april bliver 67 år og har behov for en tillægspension, men er holdt udenfor, meget interesseret vil sige til den højtærede minister: ja, det er meget godt, at ministeren har sympati for, at der skal ske noget her, men hvornår skal det ske. Skal det være så længe vi lever? Skal

det være i dette århundrede, eller skal det være i næste århundrede? Hvornår skal der ske noget her?

Ministerens svar var i det væsentlige et referat af den betænkning, der er kommet, og den var der mange bemærkninger at gøre til. Jeg vil blot sige, at skal vi løse tillægspensionsproblemet på ordentlig og forsvarlig og retmæssig vis, tror jeg ikke det lader sig gøre at dele solidariteten op mellem mere eller mindre tilfældigt udvalgte grupper mennesker. Jeg tror, vi må erkende, at i moderne pensionspolitik må solidariteten naturligvis være altomfattende. Det kan ikke være rimeligt at pille ud og sige: du skal pålægges solidaritet over for dem, som du har mere eller mindre med at gøre. Kun hvis man erkender, at solidariteten må være generel, kan en generel tilfredsstillende løsning etableres, og jeg tror, ministeren skulle erkende dette. De indvendinger, der er kommet, beror netop på, at man ikke har villet erkende denne forudsætning, og jeg tror, det er nødvendigt for lovgivningsmagten at erkende den. Jeg minder stadig om, at vi her i folketinget står til ansvar for, hvad vi vedtager, ikke for, hvad man ude omkring i organisationerne måtte være blevet enig om. Skal folketinget træffe beslutninger, må det være beslutninger, der stiller befolkningen ens over for den lovgivning, vi gennemfører.

Socialministeren (Bundvad): Det ærede medlem slår så stærkt på spørgsmålet om solidaritet. Jeg kommer til at sige her, at den undersøgelse, der er foretaget og refereret i betænkningen, viser, at de selvstændige erhvervsdrivende ikke har givet udtryk for solidaritet. De har villet ind på en frivillig ordning. De har villet melde sig ind i, om jeg så må sige, den tunge ende af skalaen og derved opnå fordele, medens den yngre gruppe ikke måtte komme ind på solidarisk grundlag.

Jeg understreger dette for at drage frem, at når Arbejdsmarkedets Tillægspension kunne etableres, var det, fordi man kunne bygge den op på denne solidaritet, og fordi den reelt i sin opbygning er en efterløn, og hvis den fjernes, må man være klar over, at både arbejdere og tjenestemænd vil komme med en lønregning, som jeg tror

[Socialministeren.]

vil ligge på omkring 8 øre i timen. Dette spørgsmål har de selvstændige erhvervsdrivende ikke interesseret sig for.

Hvad angår spørgsmålet, om det bliver i dette århundrede eller i næste århundrede, loven kommer, kan jeg kun sige, at udvalget er i gang med en række overvejelser vedrørende pensionens forhold til folkepensionen, vedrørende bidragene, vedrørende administrationen, vedrørende fordelingspolitiske spørgsmål, vedrørende en række andre spørgsmål, som er af stor vigtighed for os alle, og arbejdet vil blive fremskyndet så meget, som det er gørligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Kai Moltke* til statsministeren:

„Hvilke skridt har regeringen taget — eller agter regeringen at tage — i anledning af den trussel mod freden, som den amerikanske krigsudvidelse i Vietnam udgør?“

Kai Moltke: Når jeg har ønsket nogle nærmere oplysninger om den danske regerings holdning til Vietnamkrigen, skyldes det ikke mindst, at De Forenede Nationers generalsekretær, U Thant, i de sidste uger to gange har henledt stormagternes opmærksomhed i særdeleshed på den fare, der er ved at opstå i Vietnamsituationen.

Medens jeg var i New York, var det næsten umuligt at få oplysning om nogen konkret stillingtagen til denne henvendelse, og jeg ser af dagbladene nu til morgen, at der klages over, at FN's generalsekretær indtil dato stadig ikke fra De Forenede Stater har fået et klart svar. Til gengæld er der givet ydre svar nok: vi har bombardementerne på den anden side den syttende breddegrad, vi har en akut fare for, at krigen kan brede sig til noget mere, kan blive i første omgang en art Koreakrig, i næste omgang noget værre.

Det kan ikke være Danmark eller Danmarks befolkning ligegyldigt, hvordan en international situation, som først og fremmest dirigeres af og er skabt af en af Danmarks politiske og militære allierede, udvikler sig. På den anden side har spørgsmålet om Vietnamkrigen jo været behandlet

både i amerikansk og anden presse; og også inden for NATO-rådet og mellem de regeringer, som er samlet dér, har det været drøftet, hvad der vel er naturligt for en sådan organisation. Men hvad jeg kunne ønske, at man her i folketinget gav lidt nærmere besked om, er: hvilke råd er der givet, hvilke opfordringer er der fra dansk og anden vesteuropæisk side rettet til amerikanerne i retning af enten at fortsætte og forstærke den politik, der føres, eller at bevæge den ind i fredeligere baner, end man er vidne til i dag?

Statsministeren (J. O. Krag): Der er ingen, der kan være interesseret i, at denne ulykkelige konflikt breder sig, og slet ikke Danmark. De sidste måneders politiske og militære udvikling i Sydvietnam synes at vise, at en løsning af Vietnamkonflikten med militære midler alene næppe er mulig. Regeringen håber derfor, at der vil vise sig vej til en forhandlingsløsning. Udgangspunktet for en ordning må være en overholdelse af Genèveaftalerne af 1954, og ansvaret for, at en ordning tilvejebringes, må i første række hvile på de lande, der deltog i Genèvekonferencen i 1954. Fra dansk side har man over for repræsentanter for det amerikanske udenrigsministerium givet udtryk for den bekymring, hvormed man fra dansk hold har fulgt forværringen af situationen i Sydvietnam, og givet udtryk for, at det er den danske regerings håb, at forudsætningerne for et diplomatisk initiativ — og dermed for en løsning af Vietnamkonflikten gennem forhandling — må blive tilvejebragt.

Jeg vil gerne i tilslutning hertil nævne, at jeg under et foredrag, jeg holdt i Reykjavik den 17. februar i år — ikke i Nordisk Råd, men samtidig med Nordisk Råd — i en islandsk forsamling, sagde følgende, hvis jeg må have lov til at citere:

„Det må for os være et stærkt håb, at udviklingen i Sydøstasien kan føre til forhandlinger, der bringer en forståelse mellem USA og Sovjetunionen nærmere, og som leder Den kinesiske Folkerepublik ind i et forhold til omverdenen, der giver det nye Kina mulighed for at deltage i internationale forhandlinger om fredelige løsninger af de vældige problemer, der ryster

[Statsministeren.]

Asien og de asiatiske folk og dermed belastet verdensfreden.“

Kai Moltke: Ja, jeg må takke den højtærede statsminister for denne temmelig klare erklæring om Danmarks stilling, og jeg tror for så vidt også, det er rigtige råd. Der findes ikke andre udveje i dette spørgsmål end enten krigsudvidelse eller forhandling, og det glæder mig, at man også fra regeringens side har set denne fare i øjnene og givet råd derefter.

Nu da her er tale om Genève-traktaten fra 1954, kan jeg ikke lade være med at minde en artikel af James Wreston i New York Times, hvorefter vanskeligheden jo ikke ligger i at prøve at bevise, at man fra nordlig side, d. v. s. fra Nordvietnam, har overtrådt visse bestemmelser i Genève-protokollen, men at opgaven bliver håbløs for amerikanerne i det øjeblik, man vil påvise, at Amerika ikke har gjort det. Det er jo netop sådan, man må se på tingene. Jeg kan fuldt ud dele den højtærede statsministers ønske om amerikansk forståelse; jeg skal blot henviser til, at så sent som i går understreger man netop i en ledende artikel i New York Times, at jo mere man indvikler sig i de krigeriske operationer over for Nordvietnam, des større bliver risikoen for, at, som man siger, den lovende afspænding mellem USSR og Washington afsvækkes, og des større bliver faren for, at Sovjetunionen tvinges tilbage til øst, og at Peking vil stå som vinderen.

Statsministeren (J. O. Krag): Det burde måske lige tilføjes, at det vel ikke alene er amerikanerne, der skal gives råd. Jeg har ingen forbindelse med regeringen i Hanoi, men havde jeg det, ville jeg råde den til at lade dens naboer i syd leve i fred.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til ligningsrådet (i stedet for fhv. landstingsmand Alfred Kristensen). (Jfr. tidenden sp. 3116).

Valgt blev: Skatterådsmedlem *Niels Poulsen*, Tarm.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 106) findes i tidenden sp. 3184).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 20) findes i tidenden sp. 1051, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 251).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Bladt: Ved førstebehandlingen af det foreliggende lovforslag gav jeg udtryk for, at vi forhåbentlig denne gang kunne få lovforslaget gennemført på et tidligere tidspunkt end året før, i betragtning af, at det blev fremsat allerede den 18. november. Jeg må nu konstatere, at det ikke er lykkedes. Jeg